

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2022

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Πλάτωνος Πρωταγόρας 320c & 321b-322a)

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ **τούτοις** χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται.

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ **αὐτῷ** ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὄρᾳ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Απορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ—ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς **αὐτῆν** κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι—καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν—πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν—εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

A1. α) Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 2) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή

σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 2):

1. Ο Επιμηθέας με πλήρη επίγνωση ξόδεψε τις ιδιότητες στα άλογα ζώα.
2. Η πολιτική τέχνη φυλάσσεται από τους φρουρούς του Δία, τη Βία και το Κράτος.

(μονάδες 4)

β)1. «Ἐπειδὴ δὲ καὶ **τούτοις** χρόνος ἦλθεν εἴμαρμένος γενέσεως»: Πού αναφέρεται η αντωνυμία «**τούτοις**»;

2. «Ἀποροῦντι δὲ **αὐτῶ** ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν»: Πού αναφέρεται η αντωνυμία «**αὐτῶ**»;

3. «ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρός **αὐτὴν** κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι»: Πού αναφέρεται η αντωνυμία «**αὐτὴν**»;

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

B1. Στα κείμενα που δίνονται αναφέρεται δύο φορές η έννοια της «**εἴμαρμένης**». Αφού εντοπίσετε τις δύο αναφορές, να γράψετε σε σχέση με ποια γεγονότα λέγονται και να αναλύσετε διεξοδικά την έννοια.

Μονάδες 10

B2. Να αναλύσετε τους όρους «**ἀκόσμητον**» και «**ἔντεχνον σοφίαν**» και να τους συσχετίσετε με τους δύο Τιτάνες που πρωταγωνιστούν στον μύθο, δικαιολογώντας την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B3. α) Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (γένος, πτώση, αριθμός), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «**ἀμήχανον**», «**φυλακαί**».

(μονάδες 4)

β) Να εντοπίσετε στο απόσπασμα «**Τῷ δὲ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν . . . κλοπῆς δίκη μετῆλθεν**» λέξεις ετυμολογικά συγγενείς με τις ακόλουθες: **πολίτευμα, τοκετός, δῶρο, κλεψύδρα, πυρομανής, ρηματικός.**

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση τις γνώσεις σας από τη σχολική εισαγωγή:

1. Η δίκη και καταδίκη του Σωκράτη ήταν προπάντων πολιτική δίωξη.
2. Μετά την επιστροφή του από το δεύτερο ταξίδι του στη Σικελία ο Πλάτωνας ίδρυσε την Ακαδημία.
3. Στον διάλογο Πρωταγόρας ένα από τα βασικά θέματα είναι η φύση της δικαιοσύνης.
4. Κατά τον Πλάτωνα και τον Σωκράτη η διάλεξη αποτελεί μέθοδο προσέγγισης της αλήθειας.
5. Ο μύθος του Πρωταγόρα για τη δημιουργία του ανθρώπου και των ανθρώπινων κοινωνιών συγγενεύει τόσο με τη Θεογονία του Ησιόδου όσο και με τον Προμηθέα Δεσμώτη του Αισχύλου.

Μονάδες 10

B5. Παράλληλο κείμενο

Και πρώτ' απ' όλα η ηρωική καταγωγή των αντρών τούτων έχει την πρώτη ρίζα της στην ηρωική και φυλετικά πάναγνη γενιά των πρώτων προγόνων τους, που δεν ήρθαν στην Αττική γη από ξένες βάρβαρες χώρες, κι έπειτα στην ηρωική γενιά των απογόνων των πρώτων προγόνων τους, που γεννημένοι από αυτόχθονες προγόνους ήσαν κι οι ίδιοι αυτόχθονες κι όχι ξενοφερμένοι απ' άλλους ξένους τόπους και κατοίκησαν κι έζησαν στη γη αυτή, ως τώντι πατρίδα τους, κι εθράφτηκαν όχι από μητριά όπως οι άλλοι λαοί, αλλ' από [237c] μάνα, τη γη που κατοικούσαν, και που αναπαύονται τώρα ύστερ' απ' το θάνατό τους σε δικούς τους τόπους, τους τόπους της μάνας γης, που τους εγέννησε, τους έθρεψε και τέλος τους εδέχτηκε ξανά στην αγκαλιά της. Είναι συνεπώς δικαιοτάτο να εγκωμιάσουμε και τιμήσουμε πρώτα πρώτα την ίδια τη μάνα των ηρώων μας, γιατί εγκωμιάζοντας και τιμώντας τη γη μάνα μας εγκωμιάζουμε συνάμα και τιμάμε και την ηρωική γενιά των αντρών ετούτων εδώ. (ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΜΕΝΕΞΕΝΟΣ 237b- 237c)

Να συσχετίσετε τις αντιλήψεις που υπόκεινται στη φράση «γῆς ἔνδον» με το παράλληλο κείμενο που δίνεται από τον Μενέξενο του Πλάτωνα. Ποια βασική ομοιότητα εντοπίζετε;

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Λυσίου Ὀλυμπιακός 1-4)

Ο ρήτορας επαινεί τον Ηρακλή, ιδρυτή των Ολυμπιακών αγώνων, και κατακρίνει τους συγχρόνους τους για έλλειψη ομόνοιας.

[1] Ἄλλων τε πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ἕνεκα, ὧ ἄνδρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνησθαι, καὶ ὅτι τόνδε τὸν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος. ἐν μὲν γὰρ τῷ τέως χρόνῳ ἀλλοτριῶς αἱ πόλεις πρὸς ἀλλήλας διέκειντο· [2] ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος τοὺς τυράννους ἔπαυσε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ἐκώλυσεν, ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, φιλοτιμίαν <δὲ> πλούτου, γνώμης δ' ἐπίδειξιν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτων ἀπάντων ἕνεκα εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι· ἠγήσατο γὰρ τὸν ἐνθάδε σύλλογον ἀρχὴν γενήσεσθαι τοῖς Ἑλλησι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας. [3] ἐκεῖνος μὲν οὖν ταῦθ' ὑφηγήσατο, ἐγὼ δὲ ἤκω οὐ μικρολογησόμενος οὐδὲ περὶ τῶν ὀνομάτων μαχόμενος. ἠγοῦμαι γὰρ ταῦτα ἔργα μὲν εἶναι σοφιστῶν λίαν ἀχρήστων καὶ σφόδρα βίου δεομένων, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ καὶ πολίτου πολλοῦ ἀξίου περὶ τῶν μεγίστων συμβουλεύειν, ὁρῶν οὕτως αἰσχυρῶς διακειμένην τὴν Ἑλλάδα, καὶ πολλὰ μὲν αὐτῆς ὄντα ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ, πολλὰς δὲ πόλεις ὑπὸ τυράννων ἀναστάτους γεγενημένας. [4] καὶ ταῦτα εἰ μὲν δι' ἀσθένειαν ἐπάσχομεν, στέργειν ἂν ἦν ἀνάγκη τὴν τύχην.

Λεξιλόγιο

συναγείρω= συγκεντρώνω, συγκαλώ

ἀλλοτριῶς (εδώ)= εχθρικά

ἀνάστατος γίγνομαι = καταστρέφομαι

Γ1. Να μεταφράσετε στα νέα ελληνικά το απόσπασμα: «ἠγοῦμαι γὰρ ταῦτα ἔργα μὲν εἶναι . . . ἀναστάτους γεγενημένας.»

Μονάδες 10

Γ2. Για ποιους λόγους θεωρεῖ ἀξίον ο ρήτορας να επαινείται ο Ηρακλής;

Μονάδες 10

Γ3. α) άνδρός αγαθοῦ, πολίτου ἀξίου: Να μεταφέρετε τις συνεκφορές στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού, αλλά με το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό. (Αρκεί ένας σωστός τύπος για κάθε λέξη.)

(μονάδες 4)

β) Στο χωρίο «ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, . . . ἵνα τούτων ἀπάντων ἔνεκα εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι· ἠγήσατο γὰρ τὸν ἐνθάδε σύλλογον ἀρχὴν γενήσεσθαι τοῖς Ἑλλησι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας» να βρείτε και να καταγράψετε τα ρήματα (μονάδες 3) και στη συνέχεια να γράψετε το β'ενικό προστακτικής τους στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή. (μονάδες 3)

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ4. α) Στο χωρίο «καὶ ταῦτα εἰ μὲν δι' ἀσθένειαν ἐπάσχομεν, στέργειν ἂν ἦν ἀνάγκη τὴν τύχην» να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, είδος) (μονάδες 3) και στη συνέχεια να τον μετατρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει το προσδοκώμενο. (μονάδες 3)

(μονάδες 6)

β) Στις παραγράφους 1 και 2 του δοθέντος κειμένου να εντοπίσετε δύο απαρέμφατα και να αναγνωρίσετε τον συντακτικό τους ρόλο (μονάδες 2), καθώς και δύο μετοχές διαφορετικού χρόνου και είδους και να τις αναγνωρίσετε πλήρως συντακτικά. (μονάδες 2)

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!